

A

**KELET NÉPE KÖZT
EGY EMBER**

1 8 4 1.

Esztergami k. Beimel Józ. betűivel

„Bár csekély erőm
Legyen nekem;
Karomat még is
Föl — emelem.“

Szerző

Ábránd-kép

Midőn még nem léteze semmi — midőn még a képzelhetlen „Atomok“ — boríték a semmiséget; midőn még a semmiségben — tán az úgy nevezett — „sötétség“ — leppezé a netalán leendőket; — midőn még, mondom, az emberi felfogás szerint csak valami most képzelhetlen „chaos“ — lehet: akkor tehát mi sem vala nemde? — volt igen! — egy képzelhetlen „VALÓ“ — de ezen való nem vala szemlélhető, mert a kaján látvány ha lett volna is, a sötétséggel nem daczolhata; — sem hallható; mert a ravasz

hír ha lett volna is kitől még meg sem hallgattatok vala. Tehát azon semmiség közt mondott „való“ tán csak pipázva; (hisz nem volt miből) létezhetett; — semmiről tanakodva önmagával a hatalmában volt leendő sorsáról? — óh nem! — mély csendben ugyan, de nagy tervet készítendő — (p. o. mint most egy nemzet boldogítása) létezett csak magányban, segédre szükségét nem látván; — mert véghetetlen hatalmú, és véghetetlen belátása lévén, — önakaratja azonnal valósúlva lőn. — E valósulások közt, az áldott világosság első helyet foglalván; látható vala: mikint a véghetetlen valónak még a semmiségben! léte is nemcsak pipázás — hanem, mondom, a lett világosság által szemlélhetővé lőn: „a sors könyvének a semmiségben munkált terve“ — már ugyan nem egész épségében, mivel némelly alakjai ez anyagi földünknek már valósúlvák. s a sok. könyvéből reá háramló „jó“ elhintve vala.—

Nagy vállalat

Hogy — hogy nem történt, feszegetni nem czélom; mikint a „sorskönyv tervének“ léte a már ekkor számosb lények közt tudva lön: — a kaján vágy tudni a jövendőt, nem adatván e lényeknek; eltökélek magokat, bár erőszakkal is a sorskönyvben létezőket megtudni. —

Gyűlést tartottak tehát; — zajos vala e gyűlés; — mert midőn az egyik azon indítványt tenné: hogy olly lajtorját kellett csiná-

landni, minek vége bizonynyal eget érne (mert itt vélték létezni a sors könyvét) — rögtöni „éljen“-nel üdvözöltetett; s derék hazafinak kiáltatott. Egy másik azt állítván — mikint csak az ő erdeje volna szerencsés a legmagasb fák dicsekvésivei; — már némellyek az ülésben lévők arra értették: mikint ő dicsekedhetik a legmagasb fák ajánlatival; meg nem szünni akaró „éljen“-! — rikóttak neki; egynémellyek sziszegtek ugyan mint kígyók; — de oka a volt; hogy nekik is magas fáik lévén, szép árért a közösnek eladandóknak vélték; — egy harmadik azon indítványt tévé: „mikint aláírás útján vélné beszédendőnek azon segélyt, mi e roppant cél eléréséhez kívántatnék;“ hasonlóan meg „éljen“-eztetett. Egy negyedik; ötödik; tizedik és századik csak azon megjegyzéssel járóit a harmadik indítványához; — mikint hazafiúságból, a kiküldöttség tagja ugyan leend, a feltett célra szánt szükséges beszédéseknél; — de azt

nem kívánhatja a gyülekezet: „hogya ők itt fáradozván, még segédkezeket is nyújtsanak az adakozásra“—„éljen“-nel fogadtatott; kivé-
vén egynémellyeket, — kikben a közjóért munkálkodó — nem dicsvágy, hanem öntudat munkált, nagy elszánással, a tény előmozdítására nevüket aláírák; kik mint a többiek harsogó „éljen“-kiáltásokkal tisztelteitek. — Az ajánlott adakozások beszédésére, csak hamar küldöttség választott; nem csekély napi díj mellett: mert mondák, hogykülönben föl nem vállalhatják önkárosodásuk nélkül. Mivel pedig mintegy országos küldöttségnek tekinthetők valának; azon napidíjt húzták. — Ezek is meg nem szünni akaró „éljen“-kiáltásokkal tisztelteitek. — Némmelly olyanak is szemlélhetek az ülésben, kik csak azt várták: hogy valamelly' tag elhagyja beszédét; ha csak köhögés, vagyléleket-vétele végett is; mindjárt „éljen“-t harsogának torkaik. —

Egy tag később jövetele szembetűnő lévén „éljen“ rikótásokkal fogadtatott. — Ennek nagy férfiúnak kelletik lenni, azt gondolnék, ha nem tudnék; hogy néha olykor mondott beszédét más készíté, és ő mint „Pál“ ön vett verseit mondja el; — nem lévén másra szüksége: csak a már számosb hírlapokban való dicsérés olvasásnál „milly pompás, milly egybefüggő, milly lelkesedéssel, s oh minő nemzetiséggel egybekapcsolva szavalt“ — de vissza ezé-
 lomhoz: A gyűlésen mindannyi indítvány a tömérdek „éljenek“ közt megbukott; — már mi remény se vala a feltett cél végrehajtása módjáról, pedig minő lelkesedéssel, s minő tüzzel „éljeneztetett“ bár minő indítvány is, látuk; — a tüzet, megmondjam, hogy „szalma-tűz“ volt. — A bukásnak még más okát is megsúgnám; de itt csak annyit mondok; mi-ből megértendi, ki akarja.

Nem bánom; zsebeim telvék.

Azon tag által, ki késő jőve, — lehet csak azért: hogy majd éljeneznek, — más kecsgetőbb indítvány adatott elő. — De állítani nem merem, hogy az ő eszméje lett volna; — lehetett olyané, kit a sors könyve arra határozott: hogy neki a gyűlésekben szava ne legyen ugyan; de eszméit a mindentudótól kölcsönözve, adja el másoknak vagy barátságból — vagy pedig p..... t.

Az elfogadtatott indítvány vaja: — „hogy részvények útján, a feltett célra elegendő

segédeszközök, — a vett részvény napjától, kétszeres kamat visszafizetése mellett— gyűjtendők leendenek, terv sikerülte után a sors könyvével, a részvényesek monopóliumot üzendők.“ — Az indítványt mindenki pártolta, mivel a kétszeres kamat tüstént ott fizetteték vissza; sokan ugyan nem e szempontból, hanem nemzetiségből, hogy így czélt érvén a rögtöni mindenben való haladást előmozdíthatnák. — Csakhamar annyi részvényesek jelentkeztek, hogy a társaság a részvényeket megszüntetni vala kénytelen, ‘a később jött tag indítványára, — most bizonyos vállalkozók, — a sorskönyv megtekintését, s ha lehetséges leend, elhoztását, hol-hol nem magokra vállalván; — számtalan „éljenek“ közt merre-merre nem, elindulának.

Ez alatt hon a részvények három annyi becsre rugaskodván, az indítványozó tag részvényeit mind beválta; — megtelvén zsebe, semmi pártfogással a tény eránt nem mutat-

kozék, — ez a börzékben részvény.csökkenésül szolgált azon okból is: mivel egy hírlap azt hírlelé; hogy a vállalkozók megszöktek; — a másik hírlap: hogy elfogattak; — a harmadik azt állítá: hogy azon léghajó — min a felemelkedés történt; — s mit, „Green angol aeronauta ezredik ősapja készile; több száz magyar mérföld távolban szétrepedt légyen“ — s hogy a szerkesztő hiteles tudósításból írja; — talán maga látta? — nem tudom, de mivel azon szerkesztő nagy hírben, névben vala, és mivel lehet az ő zsebe is teli lón; tehát a részvények csudálatosán lecsökkenve kamat többé nem is fizetteték, s a vállalat abba maradt — s megbukott, a főfő indítványozónak, és a hírlap szerkesztőnek zsebe megnehezülése után. —

Ősi nyelv.

A vállalkozók azt mondták: — kikkel egy hírlap-szerkesztő is vala, hogy ujságúl írhasson vagy a fővárosi burgeroknak hazudhassak valamit — hogy ők látták volna a sors könyvét; — de mivel egy lénynek épen volt kezében; mitől ők mint mondák visszarettenének s „panicus“ félelemben estek, mint a Scithák egykor a szamar-ordítástól; — csak annyit olvashatónak; „kelet népe közt egy ember 1841 és ezer nyolezszász“ de a többi mint a roppant hiteles szerkesztő írta, nem láthatók. —

Három könyv még azon felül csukva lévén, az egyik útitárs azt jegyzé meg: hogy mindeniknek saját „címe“ dél, — nyugot, — éjszak, „magyar nyelven“ leendett volna írva.

Ezen utazó szavai alkalmul ne szolgáljanak valakinek; — ki csak illyesmit feszegetni szeret; — egy tudomány-tárt kiadni — illy czím alatt: „Mielőtt a nagy semmiségből földünk lett vala: — már édes magyar nyelvünk létezett“ — kétlem. —

Tán való.

Voltak idők, — s remény — leendnek még
mellyben azon író szavai teljesülendnek; ki
mondja: hogy a sors könyve, — vagy a
nagy idők folyama, néha úgy hozza magával:
— hogy kicsin, s paránynak születve legye-
nek ugyan némellyek, de a nagy idők sűr-
lódása által felizgatva,— azon parány és a
tömérdek népraj közt észrevehetetlenül lap-
pangva létezők — mintegy újonnan születve;
felsőbb hivatást érzők, a népraj tömkelegé-

ből kilépve „Nagyokká“ váljanak. — Olly nagyokká e, hogy a néprajtól körülvéve, szinte felsőbb lénynek tekintessenek; — s bíbor diadahni koszorúval üdvözöltessenek? — Vagy olly nagyokká e? hogy bár melly társas körben félistenkint bámultassanak? — Vagy olly nagyokká e csak? kik parancsvágyból, szolgálilag másokat lealázva tüntetik elő magokat? nem tudom — de mind lehet. —

Úgy e nagy Ő?

Ollykor a hír — név, rang, erény — kor — eszmék stb. felkapván az embert, hurczoljak a féktelenség lován, útjában neki gát nincs, sem akadály — nem is lehet; — mert hiszen ő neki drága az idő, drágább mint a kincs, mellyet föld gyomra rejt; — neki gyorsan kelletik haladni; mert itt az idő, elkésünk, s ő tudja jól hogy a holnap nap titok előttünk; és csak tán ez utó-

nap, e földön mulatni — de ő ezt is haladásnak szenteli, — ő felfalni kíván mindent ma, mert holnap tán már késő leend; — de lova őt elragadta nagyon, csillapítani kellene nemde? oh igen! de jaj nagyon tüzes, meg rug — hadd szaladjon tehát; jó — míg kifáradván lankadtan lerogy; — itt eszméibe az elpazarlott időt visszavarázsolandja; de erre már késő leend. — Lassan fog tehát a célhoz kezdeni; bele nem unatkozik, ne féltsd! mert vagy dicsvágy, — vagy önkény — vagy hazafiság — erény — szabadság stb. fogják ösztönözni őt. — nagy leend ez — mert a népraj tolongva fog körülié bókolva hajongni, — nagy leend ő — mert a raj őt félistenként tiszteli, — kezébe adván vagyonat, mindenét, mert: „deficiente pecu deficit omne nia.“ —

Köszönet.

Jutalma e nagy embereknek mi leend,
nem tudom; — célja elére — vagy
nemzete virultsága — vagy csak az olly ked-
velt „éljen“ hajházata, — vagy, mi még
könnyen lehet, mivel ő mindenét hazájának
áldozni kész holtáig, és meghatározottnak
jelenté magát, mindenét oda adni szóval;
— de hát ha véletlenül postára teszik —
vagy mivel ez nem halad olly hamar, mint
vasúton gőzkocsi, véletlenül ide helyezik —

s a hold szép fényinél tova hurczolva, minél lehet ő még tegnap eszméit fejtegetve; ma, vagy holnap a népraj várakozásának már-már eleget teendő — kitálalni akará; — fájdalom! de őt betálalák, azt sem fogja tudni, mikor leend reggel, — mert tőle csupán csak, s nem többet: mint *a teste* felső részit kívánva; hazájától távol megdicsőítik. — Szép jutalma volt neki — nemde? — óh igen köszönöm! — Ez egyé — más jutalom másiké leend. — S kérdem, ki határozta el mind ezt? — miért kellették így történnie? — hogy már történt, elmondani nem czélom, olvassunk — s látandjuk. —

A vad mén.

Voltak ugyan nagyok, kiket a nagy idők súrlódásai, talán a népek nyughatatlansága miatt közülök kiemelve, a vad, arab, pusztákon, hogy — hogy nem fogott, ménre ültették; ezt nevetve szemléié azon fő, kinek hatásköre még akkor annyira terjedhetett, hogy intése parancsára megszüntették vala; — mondom csenddel nézé — okát némaságának csak ő tudhatá, vagy így kelle történnie? nem tudom! Azon mén vad lévén na-

gyon iszonyú vágatással, — fáradhatatlanul haladva, olly helyekre is hurczolá urát: hol minden angyali fejér volt; na ti képmutatók szerettetek volna ezen angyali fejér földön lenni, de a lovag még távolban látá ugyan azon mélységet, melly előtte tátoga— őt mindenestől csak egy lépést tova — már elnyelendő; — kétségbeeső helyzete lehete — borzadva magam is — — szinte nem bírom tovább tollamat; kiejtem csak úgy is most viruló kezemből, — s könny csordul szememből — s könnyemtől visszaborzadok, — mert vértől kevert csep gördüle szememből; mert szemeim magok elébe varázslák — a múltnak vértől tajtékzó téréit; — mondom mint távolban látszó zivatar felhőből következő vész — mint sötétségtől ki nem szemlélhető tátogó örvény; — majd úgy is: mint a tengeren vész s zivatar közt szabad kényre bocsátott hajó, mellynek tetején a kormányzó a sötétségtől tova nem látva; csak ha-

mar iszonyú villáin által borzadva szemléli: hogy menedék többé nincs, mert — a szél dühe, hajóját egyenest a szirtnek csapja; — ő is meglátó ugyan vesztit; de mire most szüksége leendett, — az az emberi hatalmat fölülmúld. —

Bebukott tehát az őt olly kedvesen fogadott mélységbe, — s egyvalakinek hatalmába kerülvén; kénye szerint bánhatának vele, — óh igen — de mivel annak nem olyan mindennapi koponyája volt; — bár csak úgy hentsergett vala az is, mint enyim — meg ne ijedj — vagy tiéd — de atyafi, — vagy felkent — vagy mi volt, nem tudom; — tehát csak gyönyör, s bájoló szigetbe bokrok közé küldék — hogy ott csatázzon, s boldogítsa nemzetét, haladva mint neki tetszik kénye szerint; — katonái a madarak valának, csatamező az ész végtelen, sége; — s e közt végzé pályafutását. —

Lám — ez is megbukott! — s miért? —
nem csalódom tán: „mert tüzes féktelen lo-
va elkapta őt; és Így lehetetlen vala neki kimon-
dani a n e t o v á b b a t” — Voltak, kiknek terve,
ik dicsőültek s kiket az éjszak áld — s tán
áldani fogja az utóemberiség. — De ezek,
mielőtt elindulának — bár tüzes lovaikra — te,
le homokzsákot kötének.

Egy ember.

De tán léteznek most is nagyok — csak hogy még nem üte órájok, midőn a nép tömkelegéből a nagy idők folyamata által, mintegy kimutatva leendnek; — hogy döntésék — vagy éltessek embertársait tova. —

Oh vigyázzatok ti! kit a sors a póról fölemelt vagy emelend, s kiknek majd hatás körötökben leend vagy van minden, segíteni embertársaitokon. — Mert az elnyomott emberiség zaja az égbe hatni látszik—

— Vigyázva tegyetek mondom, s fékezzétek lovaitokat, kik tán titeket, s jó szándokokat, — zablátlan hurczolni óhajtnak lefelé azon fonalon: minek felső vége a mindenhatóval — Tudomány — felvilágosodottsággal és eszmék tehetségivel, az alsó pedig a pokol, sötétség — és elnyomatással kapcsolatban van. —

Te nagy! kit a sors arra látszaték tán határozni hogy a kelet nép raj közül kitűnjél; — vagy te parányi kit csak a véletlenség — a nagy idők folyama, — vagy a zagyva nép nyughatatlansága a néptenger tömkelegéből kikapva hurczol fönt; és tündöklőt — hogy dönts — vagy építs — kérlek! — visgáld lovad mi előtt útra kelsz; hosszú leend az, s tartós, egyenetlen, tömérdek szikla utadban, — lovad patkója hegyes legyen, zablád erős, bár hol megtartható általa lovad, s csak mondom vigyázz! s lassan haladj; minden léptedet vizsgálva valljon — nem csáb e az —? s ha bár hízelkedőleg, s kényed sze-

rint menend is kitűzött pályád, célod felé; neki ne rohanj — mert hisz magad is tudod: hogy késő a tett után bánkodás! — döntél már — s átok heted íziglen szálland reád.

És te raj! ki ezen nagy eszközei leendtek: — te zagyva nép mondom! ki által majd azon volt parány tényit célhoz viszi, neked mást nem mondhatok: mint hogy: „nem mind arany a mi fénylik“ — s azt hiszed:— hogy az arab pusztákon ugrándazó mén, irigyli az istállóba kötött társa dolgát? — s ne gondold, hogy azon madár, melly kalitkába zárva van, bőven pótoltatván minden szükségei, boldogabb lenne annál — melly a sivatag erdőben füttyörészve; élelme kutatása után jár? —

Kutya — bőr.

Szabadság! — Szabadság — most is hangzik ugyan, de koránsem annyira, mini az előkorban. — Oh ekkor szünetlen kiabáltak mint mosta,, józan haladást“ a szabadságot, — pedig fogadni mernék ezredig sem tudá át gondolni sein az igazi szabadság eszméjét; s nem tudá,— mikép lehet valaki szabad? mert tűzzel vassal ugyan rajta valának, és szinte csikarták egyre másra a szabadsági példányt; — ez meg lévén elégnek látszaték,

vagy elégnek lenni kellett; — ha a „knyabőrön“ létező szabadság eszméjét levéltárba teheték, vagy tehetik; — de ezt abba kellett hagynom mert a szabadságnak, — mint lehet hogy a józan haladásnak is „misteriumja“ vagyon. — Csak annyit mondok: valljon nem elégednék e meg, ha kutya-bőrűn egy „Józan haladási“ irományt kiadatnánk, s azt a levéltárba jól eltennők — enni nem kér — sem pénzbe nem kerül; — mert itt látom a bökkenőt, ezen kellene pedig megtörni az útat, és eszmém szerint csak egy utat — nem pedig száz egyet; — mert lassan, ugyan, de még is tova haladunk, ott ugyan a jó kocsis hajthat, de nem vágatva, hol törött az út, mert kitikkadva lovaink időtöltésre, s új erőre leendne szükség, itt halál torkánál lennénk, csak tán késő — nagy idők folyama után mászandók. —

Csak lassan.

Hol kezdjem számolni s elősorozni a jelenkorunk haladás tömérdek, utó is a sok mindenségijén elenyésző sok semmiséget? —

A tömeg szólt ugyan, vagy szól folyvást képviselve már sokszor, most népnevelés — most ősiség eltörlése csak várjuk — most vas-út egy parton — majd a másikon — most hídeszme még pedig nagyon furcsán — „lebilincselve“ ön magunk által. Most valóságos egybe olvadás, most nyelvünk ügye,

most nemzeti színházunk léte — majd ennek jövődjé, most új nagy színház — a kicsi ha kicsi miért üres? — most nyilvánosság — szólás szabadság — most zsidó dolog — mert nála a pénz nemde? most sajtó — de nem „sajt“ — sajtó-szabadság, most örök váltság bár kakaskodni elkezdtek; de szép bár a remény l ha nem is kéntelenítő törvény! — most gyárok, csatornák — most kiseded véd-intézetek; — most tán legfájdalmasabb a már megint felizgatott vallási dolgok, angol-magyar-intézet, csak kereken kimondva — meg ne csaljon; — utak, dolgozó-intézetek, gyorsírás, szegény Ludoviceum, — óh fáj a fejem nem mondhatok többet, de tán van még, kuttassa kinek szüksége rá. —

Szegény hazám! te rólad megfelejtkezének azok: kiket a sors könyve magasb polczra emelt, mind ezeket véghez viendő? — hiszen, mondom, tán elfeledé; hogy tüstént lerogysz, még mélyebben mint most vagy e tömérdek súly alatt, — oh nem mondjátok

tán, — meg kell lenni: itt az idő — rajta — meglátandom, meddig bírja a farka

Úgy látszik, hogy mindent elkezdünk úgy e? de mit tevének? ennyit — annyit iránk — ezt azt javaslótok, de csak mind szóval — bár az sem megvetendő; — a törvénytestületet sürgettük; — ez meghozó gyümölcsét — s hamar félre tevének — az az majd elefelejtém, hogy nem tevének — hanem tevétek — tik — s mást sürgettettek már; — alig végzé a nemzet ülését, már megint kívánótok ülést, most követ, most tisztválasztásra annyit pazarlátok, még nincs fizetve az ülési költség. — Oh! mi itt pazarolva van, mért nem segítettetek ti „haladás vázai min — vagy inkább, „kin-“, legczélszerűbb. —

Csak rajta most, — tán már feledétek, hogy ott „hol hol nem“ fönt is, kitűzték a haladás „zászlóját“, rajta na — — — de nincs tán segély — pénz — mert az „úgy enagy ő“ — mnek berekesztése igaz; tán

itt a bökkenő? — hát hova teszitek? — hiszen „kakas viadalra“ — még nem pazarlhatjátok, — vagy tán ezt is el kellene kezdeni —. persze országosan pártolandó!? —

Szép ha igaz.

Most mikor tollamat talán „Hon“ készült tintába mártom; arról gondolkozom: — hogy olvastam a szobámban négy fal közt (ugyan de még se tömlöczben) mint egy író; ki olly véletlenül lett nagygyá, ha csak ugyan lett; mint én véletlenül kicsinnyé; — Írja, hogy sokszor zárkózik az ember négy fal közé, teszem a közjóért munkálendő, s ha nem csalódom ezt

ő tömlöcznek véli; — szép — mondom, olvasóm olly embertől írva, ki csak tán a sors könyve által lett olly véletlenül „abundans“ — ba abundans, mint én véletlenül nem abundans, azután erőszakkal ugyan ha jól veszem a dolgot, de még is véletlenül „pápista“ — — azután véletlenül az a mi vagyok; — de hogy sokan meg ne ijedjenek „zsidó“ nem voltam; — mondom olvastam olly írótól kinek könyvét, csak igazán meg kell vallani — nyakra főre — olvastuk, s azt leltük, ha nem csalódom benne: hogy szép, — s mind nagyon szép — s a milyen szép ollyan szószaporítás; — tisztelet, becsület, de igazság is. — Mert már a selyemgubók, ha le nem sodrák, kiélték magokat, s a selyem kárba ment, de már most lepék, élük világokat, — nagyon furcsán, mert nem is esznek; tehát írjunk, — ollyast: mit írhattunk vala négy ivén; de jobbnak láttuk huszonnégyen; „Stat pro ratione voluntas,“ — mondom olvastam, hogy ő sem púpos, sem

király nem volt, sem nem szeretne lenni. Én ez utóbbi csak addig óhajtnék lenni; míg ezt kimondhatnám: hogy „Országgyűlést tartok mikor tetszik, úgy: hogy azon roppant országgyűlési költség nem a követeknek részire; hanem inkább ki követ akarna lenni, bizonyos meghatározott mennyiséget az országnak közjóra fordítására leleendne; és a napi díjakat is öszveszedni ugyan az országban; de nem a követeknek adni azért: mert ez amaz dolog két — három hétig egyik táblától a másikhoz utasíttatik; hanem országi takarékpénztárba tenni, s azt a Nemzet előmozdítására, boldogítására rendelni; és így reméllem (csalódhatom én is, mint ön) hogy lenne miből a közjót előmozdítani; — és a Megyéknél, rendesen öszveszedendő hol követ — hol tisztválasztási közös „párt“ költségeket, (tudhatják mennyire megy) ugyan azon megye; vagy te alvó kerület, len javadra fordítatni parancsolnám, meghagynám, és célhoz hajtánám “ —

Eddig tarta királyságom — úgy érzem magam mintha spékelnit akartak vala — most végzetlenül köszönöm. — Magamnak mitsem tarték? de igen — azon olly ritka kincset: a „megelégedést.“ — Na Urak! Úrfiak! Asszonyok! s tik Leányok sokan vagytok, kik most szerettetek vala hozzám jönni; mit gondolnak, mondom, mind annyian, jól vittem király. Ságomat?

Mindenkinek kelletik a természettől eszének s belátó tehetségének lenni; csak azon furcsa kis különbséggel: hogy mi ennek fehér, az tán amannak fekete; — s mit ez jónak, amaz talán rosznak; — s mit ez életre hozónak, amaz sírba döntőnek vél s makacsul itél; így van itt is: én szinte látom a „collossalis statuát“ emeltetni számomra, nem azért tehát, mivel ez amaz művész fellegvár talentuma mellett is alig e ... . szinte látom az utókort s ennek porból kiemelt lényeit; mint áldják a már engem befedett csendes sír alatt

való nyugtomat; azt tán csak elismeritek, hogy így lenne miből a közjót előmozdítani. — Tán azt mondják, vagy ha szégyenük (mint én is) kimondani, csak gondolják: hogy ki se menne követnek! — ezt tán csak a rögtöni meglépés mutatja — nem hiszem, nem hiszem soha, még ha ütnek is; — pedig egyszer vertek meg Pesten a második deákban azért: hogy még nem kaptál verést úgy e fiam — na csak hármat kapsz a toronyban; t. i. olly okos tanítónk volt, hogy, ha jól jut eszembe, pályatársaim mindannyin ütleket kaplak ez évben ha nem az oskolában, tehát a correpetition a szobában, (L..... hívták, ha jól emlékezem névről) mert itt kezdődik a szabadalom, mint ha nem mindegy akárhol ütik — a posteriora, ha már csakugyan ütik; — tehát látják, hogy püföléshez nem vagyok szokva, de mondom, még ha ütni akarnának is, nem hishetnem, hogy követek ne találkoznának, és — nem akármilyenek. — Mert csak az tudja, mi az egészség — ki súlyos beteg; mert csak az

tudja mi a szabadság, ki nehéz bilincsei közt szenvedve sorvad; — mert csak az tudja, vagy érzi keblében, mi a törvényhozás tagjának lenni; kit olly véletlenül tilta a sors ettől: mint véletlenül adá azt annak.

Képző-erő.

Látják, még mi nem jut eszünkbe. — Én a királyságomat, mit az előbbeni cikkben viseltem egy kicsit, vélem elsőnek eldönteni.

Oh! a képző tehetség, ha kinek jó helyén van, szörnyeket varázsolhat elő. — Némelyiknél, hogy ő most tömlöczben van, mivel szobájába zárkózva dolgozik a közjóért, vagy akármiért; — másoknál, hogy csak ő egyedül a haza istene; — a harmadik azon töri eszét mikép lehetne kétszer kettő nem négy, —

hanem huszonnégyszáz; — a negyedik azon törí eszét; gyapjamat beadóm a társaságnak, valljon ő csal e meg? — vagy én? — Meg az ötödik azon gondolkozik: valljon nem jobb lenne e külföldön költeni el pénzemet; mivel hon mit sem tehetek: addig a 6. tán századik is azon sopánkodik: mit legyenek, lássák, egész nap dolgozom s alig élhetek az enyéimmal; — Még olyan is lehet, ki azon sopánkodik: nőtelen vagyok, háromezer pengőforintom is van évenként, — de több kellene, de itt olvasom az „óvás“-t—nem adnak többet pufra, az öt lóból, négy; a négyből három lett és mind eladtam már ezt kocsisommal együtt; a bérkocsi nem állhat regtől éjfélig a szeglet-háznál; vége mindennek — desperálok, tüstint leugrom pedig most már a második emeletből — az istenért ezt ne legye. Ha egy ilyen valahol létezne, én egy tanácsot adnék neki: hogy a már úgylis nem sokára orratlan „nimfától“ szökjék el. — Míg ezen nőtelen így sopánkodik; addig mások minek tartják őt

azt nem mondom meg. — Meg a kilenczedik azt meg nem foghatja, s szegény fejibe nem verheti; miért nem tud ő is írni valamit; addig a tizedik két tuczat ívnyit ír, s mégis kevés neki, de híjába, mindenkinek szabad az akaratja ha nem teljesítettik is.

Ostoba mint liba.

Midőn a Capitoliumban, nem azok tevék a lármát, kire a vigyázat bízva lett; — hanem a ludak; — akkor mondom, mikor a véletlenül ott bézárt ludak menték meg a hazát, — pedig fogadok, ki magyaron kívül mást is tud, — nem titok előtte a ludakról való közmondás. — És bár ostoba mint liba, még is a liba menté meg a Capitolium, s általa a haza elbukását. — Ha már teszem a nevezett, s már boldogult ludak helyét, egy ember foglalta vala el; ez könnyebben megspékelhető lett volna: — mint az ostoba libák „gágogásá-

nak zaja elnyomható. De ez mind elmúlt, s bár eltemetve látszatik a sors könyvében: még is él. — Ebből csak azt akarom kihozni: hogy a miilyen igaz; hogy ostobák által ment e mon-dóka Capitolium; olyan igaz lehet: hogy bárminő jó szándékot, jobb czélt, s legjobb (igyekezetei is táplálja ki keblében, — ha már csakugyan erre lenne kijelelve — bár minő roppant eszme tehetséggel bírjon is, mondom — bár mindenkigondolható boldogító jót éltes-sen is szívében; de csak épen egy hibája le-gyen, vagy van: talán (ha nem csalódom) az ügyesség, alkalmazás, modor nem illő helyeni mozgásba tétele, — minden kigon-dolható jó szándok, szív, és akarat mellett is eldöntendi a hazát, — és inkább szeretett vala ostoba liba lenni, — ha t. i. egyéb szán-déka nem volt: mint nemzetét boldogítani — vagy megmenteni, — mint így emberi alak-ban libákhoz, még pedig az úgy tisztelt „ostoba libákhoz“ illő dolgot követni. —

Díszkijövet.

Lám! fel-fel nyílik a sors könyve, az az ollykor-ollykor ki-ki nyitja száját, (tán nem hiszed, bizonyítsd bej az az néha-néha egyet-egyed fordulván lapjai, az ott a tömérdek parány közt lappangva kullogó nagyok csak úgy bugdácsolnak ki cigánykereket hányva, ez anyagi földünk felé. —

Soha szerettem vala mást látni: mint akkor a sors könyvét, midőn a Római libák gágogva jövének ki belőle; mint ha jól nézzük; év-

évkort okozandók. — Lehet, hogy valamely nagy, ki tán a holdat is meghódította — csak hogy én nem tudom; — vagy olly nagy í ki a sorskönyvből való kiléptekor látá hazája sírját fátyollal takarva, s látá a tüzet is, min olvasztandó lőn azon anyag: melyből a lélekharang öntendő lett volna, hazája halálához csengetendő, de ő azon tüzet eloltá örökre; — vagy olly nagy: ki a haladás országában mindent felfalni kívánt egyszerre; — mondom, szörnyen szerettem volna látni, hogy minő szemeket vethettek egymásra, látván, hogy a pályatársok libák, — még pedig az úgy nevezett ostoba libák; — s még is tán nagyobb jó, s felségesb üdvöztetésre lennének szánva, mint ők; — mondom; hogy csak ezen látvány vala még a ki nem elégíthető kívánságom. — —

Félek, netalán alkalmat adjak, ezen még tán sohase pingált eszmét; — bocsánat, ha hogy már le volna rajzolva, s csak én

volnék azon szerencsétlen, ki — bár vágyom e látásra legnagyobb — még sem tudám; — mert meg vagyok írva: „Turpe est nil discere velle“ és én örömet tanulok; — félek tehát, netalán valamelyik rettentő pictornak okot adjak egy pár órai rajzvevésre: —

„A római ludak, és több más nagyem-
„berek sors könyvéből való díszkijöveteléről.” —

A f ö r d ő k hasznosak

Van császár-, van király-fördőnk s közel egymáshoz, és mint hallom, egy bérlője van; de van más fődőnk is, — vannak emberek, kiknek az orvosok azt javasolják: hogy nekik csupán a császár-fördő, másoknak csupán a király-fördő leendne hasznos, de mind-egy, mondják továbbá, mivel a viz majd csak nem egy, csak hogy a császáréba messzebb-ről, de több is foly. Léteznek olyanok is. kik minden javaslat nélkül, magok ösztönétül a császár- vagy királyfördőbe hivatást érezvén kezdettől végig oda járnak. — Vannak, ha

nem csalódom, olyanok is, kiket bár hogy biztat is az orvos a császár- vágy király-fürdőbe-menésre, hiszen önhasznára leend, mondja neki; de ezek megátalkodott makacsok; — s lehetetlen őket a császár-fürdőbe való menésre venni; én tudnék példát, de nem mondom meg: mikor láttam, hogy néinellyek azon makacsok közül megbánták vagy nem érezték olly hasznosnak azt a másféle fürdőt, és csak hamar a császár-vagy király-fürdőbe rándulának; — s furcsa, s szinte nem tudom hinni, hogy ott olly jó volna, — már csak megvallom az igazat, — néha ollykor majd hogy rá nem szántam magam megnézni, nem éppen azért, hogy császár-fürdő; hanem mivel U. Linim oda jár az apósával fürödni; mondom, nem hihetem, s meg nem foghatom: mert még soha sem láttam, hogy valaki a császár-fürdőből, — a másikba visszajött volna. — — Én ha akarom, ismerek egy embert, ki határozottnak jelentette magát, s elszántnak, (pedig már be is csukták érte)

hogy ő csak abba a másik fürdőbe járand, s erre meg is esküdött vala, de csak azt javaslák neki, hogy jobban hiendik, csak ne esküdjön, mert az ember gyarló; na de ez elmúlt, időmúltával véletlenül öszvejövök vele s kérdem — honnan arról? s zűrzavarosan azt felelé (mert én a császár-fördő felé mutattam) hogy csak egy kicsit a császár-fördő „tájékát“ vizsgálá, mert már szinte bele unt abba a másik fürdőbe s hogy ott nem is lehetne olly kényelmesen fürödni, mint a császáréban. De ha nem csalódom, olytat is esmerek, ki szóval ugyan a másik fördőbe; tettei pedig alattomban császáréba jár

De ki tehet ellene, mindenkinek megadaték az a szép „akarat“ — s ha kinek pénze nincs, vagy van, de nem elég, megyen fürödni a császár-fördőbe; — furcsa az is: — hogy mentül tovább fürdik ki ebben a fürdőben, annál jobban dagad a zsebe, s annál hegyesebben jár. .

Itt magyarok laknának!

Egy író nem éppen a legroszabbul jegyző meg: hogy minden népnek saját bálványa lévén: mit t. i. imád, és így nem nyelv után, hanem saját bálványaikról kelletik a népeket esmerni; — és szinte sajnálatra méltó azon algíri orvos, kinek egyvalaki beduini rojtos szűrét megrántván, azt mondotta: „a nyelvet hallva, könnyű kitalálni hol vagyunk.“ — Valljon, mellyik ronaldot igazabbat e kettő — közzül? az e — ki szemeit behunyva hagyá,

vagy tán a másik, kinek teszem, hogy a szeme nyitva volt? és nem vakon okoskodék; — nekem úgy látszik, s annak a pártját fogom, kinek szeme hunyva volt. —

Így van ez! mert ha azon orvos, kivel a fentebb említett író olly véletlenül találkozók; mondom, ha azon orvos, *vagy* akárki idegen — Édes, — gyönyör, — egyetlenegy — szabadság s ősi alkotmányokkal teljes magyar hazánkban utazott volna; — az ő terve szerint százszor nem, s egyszer elveszthette vala fogadását, — mert száz közül csak egyszer hallott vala magy ar szót, de ő maga sem akarván hinni, — úti kézikönyvét megpillantván a mellette ülőnek ezt mondotta volna: „Itt magyarok lagnának?“ és én azt feleltem volna neki: „azok lagnának, vagy tán laknak is“ de a főbbjei azt mondják: vegyétek be a német nyelvet, mit már tenni kellett, tegyétek újra, döntsétek magatokat a sírba, mellyet már én láték ásni számotokra, — később

majd megint virradni fog egy darabig, kapaszkodni fogtok a tetőkre olly sebességgel; hogy ezéllal ugyan, de vég nélkül kifáradván a szírt alatt levő örvénybe visszaszédelgtek. —

Csak tíz évvel is ez előtt ki tudott magyari? a pórnép ott, hol az előtt is magyar volt; s ezeknek a németet mikép vernők agyokba? nem tudom, oskolák általa fiaiknak, de valljon minek tanítanék a német szót kivétel nélkül, vagy tán hamarább tanulhatni a németet, gyermekeknél értem, kiknél úgy hiszem mindegy; vagy tán vele beszivnök a műveltséget, úgy, hogy azonnal, mihelyt tudnák a németet, már műveitek s gyárnokok születnének, azok ám „Svábok“ lennének belőlök, de ez csak futó eszme volt, mert azon nagy idő múlva, ott sem volnánk, hol — most vagyunk, mert már feljőve hajnal-csillagunk, a haladás ösvénye csillámuk előttünk, csak ballagjunk lassan, mert még sötétes az út.

Tíz év múlva, ha azon jó orvos a nem rég hanyatló, mint egy nagy monda „hanyatló szép hazám, — miattad vérzek én“ de szinte már virulni kezdő hazánkat meglátogatná, remény — azt mondhatnék neki: „Itt magyarok laknak“ — mert bár tömérdekben kutatónk ugyan, de nem haladánk sehol annyit, mint nyelvünk ügyében.

M á s k árán tanul az o k o s.

Régi — s ó világba pillantok vissza eszméd most olvasóm — nehezen van ott: hol enyém; — de oda hurczollak — jer. —

Midőn olly soká harczolának a görögök: s nem látónak módot Trója bevétele, csaláshoz fordulának, — s a gyermek, kit a pásztorok megfogának, ravasz vala, rá bírni a trójaiakat, hogy a nagy fa-lovat vinnék várukba, a kapufél tehát szétbontva; — a

fa-ló a vár közepére helyeztetett. — Mi történt tova — Virgil eszméit tudnunk kell — elmondani nem czélom. — Csak foljlatólag azt jegyzem meg, hogy tán azért csalódtak Trója hősei, mivel még nem lön módjok írás kárán tanulniok; — okoskodjék rajta, kinek nincs más dolga. —

Midőn a fa-ló által elpusztult Trója várának maradékai, a hét dombon építendő várost már lakták, egy közzülök azon okos megjegyzést tévé: hogy, pajtások! ha asszonyaink nem leendnek — elenyészünk mint Trója vára; — már nem tudom, hogy miként történt, de ennek igazat adtak; — kértek tehát a szomszédoktól, de kérésük mint rablóké nem hallgattalék; tehát cselhez folyamodénak, mivel ők mái tanultak a magok kárukon, másokat is ezen hálóba vonni czéluk vala; az úgy nevezett kúrjátékok (circus) hirdetvén, a szomszédokat nézőkül csalák. Csak hamar Trója maradékai, bizonyos jel-

re a nézők közzül a nőket rablák, csak mivel nekik ezekre volt szükségük, ki mondja, hogy nem szeretett vala csupán látványból is ott lenni, s ki szőke, ki barna hajút ragadni — látni — tudom, most sok gondolja: — én is elrablanám Linimet; — na de ez tán megint ábránd, — ki hitte a nézők közzül e cselet; a nők, a mint látszik, szerették vagy szeretik, ha elrabolják szépen őket, mert tudjuk, hogy a lett csata közt a Romaiakat az elrablott nők menték meg. Ezek szinte vissza látszatának adni a kölcsönt, mellyel ő rajtok a csalárd görög teve. —

De mink, bár késő századok után, midőn a sajónál igazán semmivé tétetett a magyar; okulhattak vala már ekkor is; és az elő-idők folyamatjából láthatták: „hogy a viszálykodás és nem az egyetértés dönti a hazát“ Midőn később a szalmatüz álgyuk szájához sodró a magyart; mert bár sajnosan megtörtént ugyan, és bár posványba fojtá *kis* királyát; de még is annyit szabad a szép múlt

fejében megjegyzem: hogy akkor is a szalmatüz a féktelenség — a zablátlanóság dönté a magyart, mert a kaján félhold tudta bizony- · nyal azt: hogy a magyarnak csak szalmát kell mutatni; tüstént rohan neki: — mivel tüze nélkül nem élhet; mondom, tudta azt a csalárd félhold, hátrálván tehát az olly hamar harapodzó szalmatüz elől, a szalmatüz üzőket az álgyuk tátozó szájaikhoz vezetve, — eltemeté. — Okulhattunk volna hát már mink eleget. —

Ki hitte — mert gondolni lehet — vala midőn a Bátoriak faja kormányzá a lengyelt, hogy azt majd így fogják az iskolában — mert én így tanultam — még idővel tanítani: A lengyel három részre oszolván; az egyikét megtartá az OSTRIA. a' másodikat elrablá az OROSZ; a harmadikat viszont rabláa BURKUS.

Osztozni s z é p.

Elfeledem azon vállalkozó egyikétől, ki mint fentebb mondtam, a sors könyvét látta, s mivel magyar nyelven látta, tehát olvashatta; — mondom, elfeledém megkérdezni: „valljon nem látott e valami jelt édes — szép — szabadság teljes alkotmányos — *gyönyör* magyar hazánk három vagy akárhány részre oszlásáról? Hiszen az osztatlan testvéreknek bár a közös kerestetök közös legyen ugyan, de egyszer majd felosztják,

ha rá gondolják magokat, szabadságukban áll, még ha mindannyi is kötelezte magát; közös visszahúzás után széjjel osztható leend, mert osztozni, ha van miből — *jó is, szép is*. — Mivel pedig azon vállalkozók egyike — mint rémlik nekem — roppant hiteles hirlap-író vala; — nagyon óhajtanám — vagy inkább óhajtottam vala — olvasni erről irt — ha irt — „Vezérczikkj él“ gondolom azt mondotta volna; hogy csak a kelet végképeni eldöntésétől függvén minden — na akkor lesz még osztozás — mi pedig tudván, hogy „kelet hazánk“ — tudni fogjuk, mit kellessen tenni, mintegy író jegyzi meg: még eddig csak mint »quantitas incognita“ a theoriákba —és prófétákba nagyon illő. — Én pedig azt mondom, hogy nagyon is „cognita“ lesz azt osztozásban, vagy szétszaggatásban. —

Én volnék az első.

Egy ifjút esmerek, ki bár az élet minden rász, s bal oldalát, de a legfőbb — mint mondják „gyönyörét“ még nem élvezé; — útmutatója — mint ő mondá — neki ki sem vala, a bal sors elszakasztá őt még mint piczint szüleitől, — s így a maga kárán sokat tanult, de nem czélom sorsát tovább bójgatnom — majd tán leend még idő — de csak hamar a nagy világ, a csalfa fény

elébe kellett lépni — mert hazámat „monda“ ború földé. Kérésemre hogy folytassa csak tova, mert vágyom hallani. — Két embert esinérék hazámban legelőbb, nyájasak s leereszkedők valónak ők. — Az egyik folytatta az ifjú — azon két ember közzül naggyá — s hatalmassá születve lőn; a másik kicsinnyé, és egy ideig észrevehetetlenné; míg ama nagy tiszta keble önzéséből hazája jövendő boldogságán tanakodva, azon évkorban legtöbbet tőn. — Fáradhatatlan munkás, adakozó nem szóval, hanem tettel — sokat tőn mondom, és a népraj szinte imádá őt, — bár ő — tán — ezt nem óhajtva, de rajta nyugodtunk lenni látszaték; — szóval azon nagy igazán nagy, s mint ilyen ő tudtommal soha volt se túl - kormány, soha túl — haza embere, ő azon legjobb — legigazságosabb bár ellene ki mit mondjon — közép utat követé (médiom tenuere beati) s így nem várhala mást: mint hálát utókorára azon néptől, kinek olly sok jót tőn. —

Több évekig- folytatá azon ifjú — azon nagy élt ugyan, de csendben, lehet hazája jövődően gondolkozó; még azon említett parány a népraj tömkelege közzül kibukva — oly nagyvá lón; hogy bár hol hazámban nem hangza inás; mint azon kicsinyből lett „nagy” — ki olly nagyvá lett: hogy ha a nagyvá szülöttet mint mesterét nem tekinlé, — — azt — kény e szerint — hatalmában lévén egy nyilvános közszeretett! eszköz — legázolhatta vala. — — — „De nem tévé. ‘

Im, foly tatá az ifjú tova: Azon nagy a már olly sok évek után való álmából, csak egyszerre föleszmélve; szinte tán azt akará mondani: „még nem haltam meg“ .— de ő itt nem az igazi halált gondolá — bár e kettő közt kevés külömbség — ő a szellemben létező halált érié: — Mert bár milliók is éljenek e földön; „de ők csak testileg élnek — ritkát ösmerünk szellemileg“, mondom látá, mikép már a tanítvány — mint nem

ritkán történik — fellebb haladé a tanítót; és csak ő emleget telnék ő mindenütt, pedig ő nem teve mitsi m hozzá foghatólag a tonitóé-hoz — ez — ki merészli tagadni hogy — nem esik nehezen? de a tanító csak hamar föl-eszmélése után — bár nem lehet mondani, hogy valaha szunnyadt, — mert álmában is nemzete volt első — — csak rögtön mondom, egy „papír mennykövet“ küldé a tanítványnak, de mivel ez már szinte maga is tanító volt s roppant sok tanítványai valónak, ezek sajnálták őt: s „bú-elfeledésül“ egy pár szomorú nemzetit huzatának neki — s roppant vil gosságot csilláiénak tömérdek fákllyákkal, hogy ha netalán a rá ütött „papír mennykő“ által a sötétségbe lezúzaték: — felvilágosítsák „homályba borult elméjét“ —

Béke köztetek.

Az idők múltak: mintegy *bogát* mondja:
ügy múltak éltünk

Arany álmai

Mint kies tavasz

Gyöngyvirágai.

Azon ifjúval újra öszvejövéen; kérdeztem tőle a két nagy közti vita végét; — s azt felelé: hogy a tanítvány viszonzott ugyan egy kis mennyköt a tanítóra, de elesmérte: hogy ő a nagy, s érdemei nagyobbak s azért azon

elsőségét, mellyel ő akaratján kívül szerze, sem nem óhajtá soha, sem tanítója személyét néki tépni szándoka nem volt, — magam is — folytatá a tanítvány — a nemzet legnagyobbikának vallom őt, én szándokom nem vala nem is lesz soha, mesteremmel a síkon szemközt találkozni, mert ő a vezér, kinek oldala mellett ohajték lenni, tehát első; mit halhatatlan érdemeinek bár ki, ez ébredni kezdő nemzet fiai közzül megadni köteles, s mindég megadni tartozik, — Felszólítom én! ki merészlendi tagadni véleményemet, s mondani, hogy nem igazat szólék? bátor szem, beszállandok vele azon síkon: hol az igazságnak — érdemnek — erénynek — de nem a képmutatónak patakja harsogva csordogál.

— De vigyázva s meggondolva szólitlak fel Föld m! csak akkor állom helyem a csatátéren meg: csak akkor leendek szavamnak ura, ha ellenem ezt izeni nekem: „Jer a tőled kijelelt síkra; mert már megvizsgálám azon nagy tetteit: de kicsinynek — parányinak,

érdemtelennek találtain azt.“ Ekkor ha ezt ki merészli mondani, nyílt sisakkal szállandok szembe várj! — Mert bátor tudom: hogy nem lehet erény, nem érdem, nem semmi tény minék két oldala nem volna, azaz: más-kép — nem lehetséges lenne e kép magyarázható — mert a belátó tehetség minémű* sége adaték ugyan tán mindenkinek; de mennyisége határozhat csupán — de én tudom, hogy a csatatéren a helyem a hegyetű leend, a tied bajtárs: a hegy körzötté völgy; — s könnyebb leend nekem felülről reád bocsátanom a nyilak záporát. —

Az ifjú folytató tova: oh sokszor fűt már rideg szél a mezőn, kiszárasztva a rajta levő növényt, hogy lekonyulva kénytelenítették hajolni a földhez; mellyből eredetét vév: de csak hamar újra éledek a reá következeit tiszta harmat nedvétől. — Többször földé horú hazámat, melly a vizálkodás csatamezejéről jönni látszáték, de ollykor hamar ollykor csak — de még is — a sírja szájánál

eszmélve föl, az áldott „Béke“ magvait hintvé el. — Mert mindég fúni látszatik a sorvasztó szél, melly az emberek keblén keresztül dühöngve szaggat; de a „Béke“ ez csak egyedül az, mi azt semmivé teheti. —

Mert minő egyetértés, közjóelőmozdítás létezhet köztetek, „Béke“ nélkül — úgy volnátok öszvefügge, öszvekapcsolva — rémlik nekem — csak egymással: mint lovag — lovával.

Ébredjetek!

mert már egyesülte haladunk.

Egy író így szól: — Ha egy hosszas szárazság után, csöndes eső a száraz földre hűl: azon föld hathatósan issza az ég vizét, s általa új virul snak ered: így ha egy nemzet hosszas szellemi szárazsága után — eltemetve szinte — a már sir szájánál reá esett szellemi eső által még is föleszmélve, tova ballag az olly elkésett utján — bár jobb — ha lassan — de életnek ered. —

mert már egyesülve haladunk.

Egyszer egy utazó hegyet kerülni nem akarván, neki-ment; vidám vala magában, czélját hamarább érendő, de szűk, keskeny útjában egy szikla lehemperegve további bátor menetelét zárá. — Bár meghökkenve, reményle mégis elmozdithatónak — útját így majd folytatandó — de egész lankadtságig munkálódván — a sziklával nem daczolhaték — látván ezt, szomortul leverve: — Mit tegyek, monda, im az éj ezen magányban lep, minden élelem, minden földél, minden segítség nélkül, azon roppant eszme ötlék fejébe: hát ha e zordonnak vadjai reátn bukkannak, élelmükéi keresendők. — Im közégig egy másik utazó, ki megtévén azt, mit az első, de gyöngének érzé magát az akadályt háritni. erőt-vesztve lankadtan üle le pipára gyújtván. —

Így jövőnek többen; de egy sem daczolhaték az erővel. Utó egy, „itt is csak egy“ kit tán csak azért küldé az ég ura,

mert már egy egyesülve haladunk.
 vagy tán csak azért terhelő meg egy kicsit jobban a koponyát, hogy a többi stilt pipázó hollóknak vedül szolgáljon — ki szembejövén, a többi visszamenőkkal, tudakolá; valljon nem ügyekeztek e közös erővel azon akadály elhárítására? ekkor eszméiének föl a többiek — „igaz biz az“ mondák *magyarul pipájokal* letéve—jertek s lássátok mit tehet az egyesült erő!!! de halkai haladjunk addig is, mert csak ott leend szükség az erőre. A közösek azonnal engede a szikla — s Békében folytaták útjokat. — Az utazók mi vagy unk; az üt a haladás útja: a szikla azon nehézség, mi azon haladás útjában fekszik. —

Ha egy fa magában áll; csak hamar a szelek dühétől szétszaggattatik, és hivatása ellen, hogy felhatott vala lekonyul a földhez közel, mellyből eredt. —

Ha egy növény magában áll; össze— aszík — öszve— szárad s csakhamar elvész —

mert már egyesülve hal adunk.

kihal — mert nincs — nem lelhet semmi menedéket a nap égető heve ellen.

Mi gyengébb mint veréb, fecske, debálor ha a vércse jó, azon gyengék bátrak egyesülve elűzni őt. — Azon kis madarak mink vagyunk, a vércse az akadály a haladás útján, vegyünk tehát e kis madaraktól példát s ne legyünk mint az egyesfa, vagy növény.

Mert meddig csak —,a nagy vállalat vagy zsebéim telvek“ példái szerint önhasznunkat keressük: a haladás pálya távol leend tőlünk. Szóval kelletik ugyan — eszmém szerint — előmenni — mintegy megpendíteni — de nem trombitálni — de ez, ki szól, kezdi a pályafutást; kezdje tehát, ha szükség, az adakozást is. —

A látszat sokszor csal.

Ezen eszmém, földim, onnan jőve: hogy egyszer — nem rég — Pestnek másodrendű kávéháza mellett, az úgynevezett szénapiacson egy barátommal P. sétáltam — sétáltam, mondom — mert olykor megesik hogy csak járkál az ember, mindegy azt mondod — óh nem — mert, kinek elég pénze va'h, sétálni menjen; kinek nincs, az jobban tesz — ha járkál, na· de szerencsémre akkor sétáltam; — felénk tártá egy nyomor

alak — azon kávéházból, melyet az epe-
mirigyek időszakban öszveromboltak, azon kávé-
házból, mellynek, ha nevét nem tudnám, nem
volnék képes megmondani, hogy „Két pisztol-
nak“ hívják — gyors léptekkel keresztül ka-
sul a nyomatlan havon; — hogy találko-
hat olyan, ki ezen is csodálkozna, hogy a
nyomatlan havon tőre felénk, csak meg-
mondom hogy ősz apánk vala szerencséje
éppen ekkor e földön szállongani fejebe bur-
kolva magát, na de ne csodáld ezt is, „tél“
volt tehát; — s csak hamar nyakon öelve
barátomat, panaszkodva jelenti, hogy fá-
zik, s négy krajczárt esdekel egy „halb-
szájtira“ hogy majd ez felmelegitendi — az
akkor is káprázó szemeiből kivehető — ré-
szeg főt, de — roppant csodálatomra, mon-
dom, roppant csodálatomra, — barátom ta-
gadva felel, mondva: „Nem szégyenli ma-
gát ez esmeretlen előtt — reám mutatva —
lám most is részeg“ de csak hamar engem
is megölelvén; hogy ösmerne jelenté, hogy

ő már mulata velem poharak ürítésinél — ha azt hiszi az „úr“ — mint barátom monda — szinte csalatkozik. Én meg akarám adni a négy pénzt, de barátom tiltva mondá: hát a rosszat ápolni akarod — s mink sebes lép-tekkel elhagyók, kérdezve barát ómat: hogy tán csak gúnyból — mi nem ritkán történik — adták azon nyomorultnak az „úri“ czimet? hát valóban nem esmered őt. Lehetetlen — nem akarám hinni, ha szemtanú nem lettem vala őt egyszer a fent említett helyen látni, részegen emlegetni czimjét. — Seregeknek ura! akarám kiáltani — „hát ti urak! nem dughattátok e el ezen pályatárstokat, a nap-számosok szeme elől“? mert mondá barátom; hogy olykor a napi-bérből dőzsölve, korcs-mában ülő zagyva nép fizeti neki a halbszajt-likát, nem juta tán eszetökbe: hogy ti vol-nátok az elsők, s az elsőktül vétetik példa, bár ha teszem — de nem is óhajtók többet köztetek — ez egy csak hát, de ő azt hir-lelé részeg fővel — mert józanul sohasem lát-

tani — hogy ő kiváltságos, s ő ezért hivatalosnak is kijelenti magát a korcsmában, mert neki joga van szólani — az ország dolgaiba.

Oh te sors! és sorsnak sorsa!! hát illyet kell látnunk a haladás országában!!! — ellenem nincs szó — nem is lehet, mert igazat mondók, — és a régi közmondás elavult — s ezt is csak azért mondtam; hogy ne gondoljátok ti *nagyok* hogy igazi *nagyok* vagytok! ritka kincs köztetek. — „De hála Égnek van“ van mondom, de kelletik is lenni.

Itt úgy e engem csalt a látszat? de ki hihette azt: — mert gondolni mindent lehet — hogy azon személy ki ott iszik — még ez semmi, mert bár ki is iszik — de ki ott részegen iszik — — és ki ott nem a magáéból iszik, hanem a közösből tán köznevetség okáért; — mert nekem is hatalmamban lett vala őt még jobban lerészegíteni.

De kész volnék azt, ki illyest tenne, agyon verni — sajnáltam szegényt, módomban nem volt segíteni, mert a világ zajától el kelle vala őt vonnom, hivatásához kép tartanom; de ezt képes tenni nem valék. — —

De hát miért ez mind? — tán nem ide való? — de igen: mert nem elégszik mindenki meg egy volt „bogár“-ként nem óhajtván egyebet: minthogy csak a nap melegítő heve hadd sülhesse őt. — Oh többször színel az okos vezér hátrálást — de nem gyávaságból. — Midőn két utazó — látá mozdulatlanul feküdni a Nilus partján a Crocodilt, hogy gondolható — hogy egy perez múltván martalékja leend. A kamrába zárt kandúr megútván az egerek után való várakozást, döglötnek látszólag hever: s az előjött egerek játszilag ugrándoznak a hátán; im egy gyors szökés, és a csoport egér a csatatéren marad. — Ott nézd egy alak részegen közég szánakozásra méltó külszin-

re, kit gondolsz hogy legyen? ugye egy munkást, ki előbb leissza magát, s úgy-tánczolva-megy az övéi közzé; csalódó!, ha hiszed, mert kiváltságos, ki a csapszékben most emlegető egy halbszájltiért hivatását. — Im közég zarándok, neked tévedőnek utat mutatandó, vezet már a rengeteg belsejébe, de az utazó türelme már elfogya, két annyi díjt ígér neki, csak útmutató legyen — mindjárt csak várj, még nem jöve tán az óra, hogy utazhass az örökkévalóba. — Tüstént megmutatom az utat, mond zarándok, midőn egy gyilok döfés földre terité őt! — Te boldogultas, miért hívél olly könnyen a látzatnak.“ —

Ím egy raj — csak nem rég eresztve anyától ki új életre szálni; kezdi szép virágzásban, és életben pályafutását, jó helyzetben véli magát, közös erővel munkál, hogy a szerzett méz — a reá következhető zordon időben — közös legyen. Békében élni véli

magát, mert előrelátó tehetsége nincs — szánom szegényt nagyon; — mert én látom amott a hegy tetőn erre tartó három medvét, magok közt a raj szétoszlásán már kibékülve.

— Szegény raj! azon három medve, mellyá mézedet, úgy szereti, így osztand el, segítnék, de erőm vagy is inkább Beregh megyei fortélyom nincs — a medvék kivégzéséhez. —

Mit jelentsen ez?

Bár mi történt is még, kellették annak élőjének lenni, mi azt megelőző.

Ha zivatar közéig, mit jelentsen azon zaj, s zúgás mit hallhatni; mit a felhők szinte magoktól mozgásba tétele? —

Ha a nap feljövételhez közéig, mit jelentsen azon ezernyi szín, mit az égkőrén szem-

lélhetni, és mit az, „hogya a kelet szinte tűzben lenni látszati.“ — És mit jelentsen azon számtalan külön-nemű eszmék, gondolatok, mellyek a szellemi világ körén felfeltűnnek, és szaporodnak? nem mást: mint azon világ — „Nemzet“ — felvilágosító napjának feljöve, lét és előtűntél!

Hazám! bár bal sors vezetete kebledbe engemet, s bár elenyésztem veled együtt a Sajónál, de tán csak azért, hogy újra jobban éledjünk. — Nem látod tán feltűnni körödben az élet — közjó — erő — tudomány stb. szóval a szellemi világosság napjának hajnalát, ballagva komor lassú léptekkel regg felé; amott utadban egy szikla lesz; elzárva haladás pályádat, — s nem hiszek én legalább Josuénak, hogy megállíthassa a napot; — ott segédkezekre lesz szükséged; — íme — bár kevesebb mint „morzsa“ de itt az enyém is.

Ha, ne talán olykor-ollykor homály leplezve szólék, azt csak azért tevém: mert bár kit sérteni nincs szándokom, bár néha csak egy köhentés is árthat, arra magyarázható t hogy gúnyból történt; bár sokszor a hang véletlen felebb emelése arra magyarázható lehet: hogy parancs- vágyból, vagy az előfordult tárgyak megvetéséből legyen mondva. — Oh néha ohajtná az ember, ha ki tárhatná keblét, megmutatandó, hogy az olly tiszta: mint azon átlátszó harmatcsep, mi a már égő naptól hanyatló virányra száll s levelein lebegve élteti azt; — vagy mint azon légtisztaságu üveg, mit — a párisi bóltkirakokban megpillantott ritkaság után mutatva, — betörsz. —

De földim ez néktek nem adaték! még olykor. ha mondjuk is: „csak érted élek hazám» érted áldozom csep véremet,“ nem hiszik azt felelve: Az idő folyama mutalandja meg; mert a “r a n g-“ az minek furcsa „M i s t e r i á l t f ö r d ő j e“ vagyon..

A csak most boldog házaspár azt mondja egymásnak: „Szeretlek” ritka többet — okosan — mert csak a nagy idők folyama mutatandja' meddig. —

Pesten, Jul. 10-én 1841.

Keletrajból egy bogár.

Tartalom

	<i>lap.</i>
Ábránd-kép	3
Nagy vállalat	5
Nem bánom, zsebeim telvék	9
Ősi nyilv.....	12
Tán való	14
Úgy e nagy Ó?	16
Köszönet	18
A vad mén	20
Egy ember	24
Kutya bőr	27
Csak lassan	29
Szép ha igaz	33
Képző-erő	39
Ostoba mint liba	42
Dísz-kijövet	44
A fürdők hasznosak	47
Itt magyarok lagnának?.....	50
Más kárán tanul az okos	54
Osztozni szép	58
Én volnék az első	60
Béke köztetek	64
Ébredjetek! mert már egyesülve haladunk	68
A látszat sokszor csal	72
Mit jelentsen ez?	79